

GRIFFIE

Bijeenkomst Audit Committee 9 mei 2018

Aanwezig: mevr. Jongman (ChristenUnie, voorzitter), mevr. Akkerman (VVD), dhr. Van der Meide (PvdA), Dhr. Bolle (CDA), dhr. De Greef (SP), dhr. Leemhuis (GroenLinks), dhr. Dashorst (griffier), dhr. Goldstein (PWC), dhr. Dul (PWC), dhr. Schroor (wethouder), dhr. Koch (directeur financiën), dhr. Kommerij (secretaris).
Afwezig (m.k.): mevr. De Jong (concerncontroller).

1. Opening en mededelingen

Mevr. Jongman opent de vergadering.

- Het verslag van 21 februari wordt vastgesteld. Nav het verslag vraagt dhr. Leemhuis naar het vele zorggeld dat naar de controle gaat. Dat was een algemene opmerking en hij vraagt hoe dat in Groningen zit. Dhr. Dul geeft aan dat er inderdaad veel controledruk is in de hele keten, accountants die elkaar controleren enz. Hoe die druk terug te dringen is, is nog wel een hele puzzel. Ook gemeenten zijn afhankelijk van andere partners in de keten. Er worden landelijk wel pogingen gedaan om de administratieve lasten terug te dringen dmv pilots. Hoe het zit met de druk in Groningen ten opzichte van andere gemeenten vindt hij lastig te zeggen.
- Dhr. Leemhuis vraagt naar aanleiding van het aanvullend werk van de accountant bij de totstandkoming van de jaarrekening of de slager niet zijn eigen vlees keurt. Dhr. Dul geeft aan dat dit het grootste risico is in zijn werk. Als het zo is dan mag de accountant de opdracht niet uitvoeren. Dat is van tevoren goed afgewogen. Het extra werk dat de accountant heeft uitgevoerd is erop gericht dat het nu samen met de organisatie wordt gedaan, maar dat straks de organisatie het zelf gaat doen.
- Afsproken wordt dat in het AC van 27 juni de startnotitie van de accountant voor het nieuwe controlejaar (2018) aan de orde komt. In september spreekt het AC over de evaluatie van dit controlejaar (2017). Verder zal de accountant op 27 juni aanwezig zijn voor een inloopsprekuren van 12.00 – 13.00 uur voor vragen over het accountantsrapport bij de gemeenterekening. Dat betekent dat de accountant niet aanwezig is tijdens de raadscommissievergadering F&V van 4 juli waar de rekening wordt besproken.

2. Presentatie stand van zaken verbeterplan

Dhr. Koch geeft aan de hand van een presentatie (gaat als bijlage hierbij) de stand van zaken weer. Hij grijpt nog even terug op de start van dit proces in oktober vorig jaar. Het onderwerp financieel administratieve beheersing is iets van de gehele organisatie, niet alleen van financiën. De aanleiding van het verbeterprogramma was de afkeurende verklaring van de accountant bij de jaarrekening 2016. Het doel is om een structureel goedkeurende verklaring van de accountant te krijgen en in lijn daarmee dat de gemeente beter in control komt. Het plan richt zich op 1. het **repareren** van de geconstateerde fouten, op 2. **audit** (zelf betere controles uitvoeren zodat de accountant daarop kan vertrouwen), 3. op het beter **sturen** op het proces van de jaarrekening en 4.

op **verbeteren en borgen** van o.a. administratie en financiële techniek. De focus heeft tot nu toe gelegen op het uitvoeren van de korte termijn acties 1 t/m 3 (i.v.m. het verkrijgen van een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2017). De resultaten van de acties 1 t/m 3 zijn onder andere dat:

- de correcties beginbalans en de herziening van de grexen gereed zijn (actie 1),
- dat de doorontwikkeling van de interne auditfunctie is ingezet (actie 2),
- dat de tijdigheid en kwaliteit van de beantwoording van vragen/aanlevering van stukken door de inzet van het kwaliteitsteam aanzienlijk omhoog is gegaan
- en dat de communicatie vele malen soepeler verloopt dan vorig jaar (actie 3)

Voorgaande wordt ook bevestigd door de accountant in onder meer de management letter 2017. In algemene zin wordt door de accountant geconstateerd dat er keihard wordt gewerkt aan de juiste zaken. Het vele (administratieve) werk heeft wel veel extra inzet van intern en ook extern personeel gevergd (met de daarbij behorende kosten) bij de directies die het meest betrokken zijn bij het verbeterplan (met name Financiën/Auditing en Stadsontwikkeling). Het gaat hierbij ook om de aanvullende dienstverlening door PwC.

Dhr. De Greef vraagt wanneer een en ander gereed is. Dhr. Koch antwoordt dat in de zomer van 2020 auditing op het niveau van COS610-2a moet staan. Er wordt gewerkt aan het halen van dit doel door onder meer vacatures kwalitatief hoogwaardig in te vullen, door het inzetten van de juiste opleidingen en door te werken met een goede strategische personeelsplanning. Dhr. Goldstein onderstreept de genoemde verbeteringen. Het is nu zaak om de verbeteringen structureel te maken, ook door te vereenvoudigen (zoveel mogelijk in DaFinci werken, facturen direct op de juiste plek). Dhr. Koch geeft aan dat de gemeente nu nog bezig is met een inhaalslag maar toe wil naar het aan de voorkant beter organiseren: een kwalitatief betere organisatie die navenante producten oplevert, waardoor de verbeteringen worden geborgd. In het kader van structurele verbetering (actie 4) zal onder aansturing van het kernteam worden gewerkt aan de volgende resultaten:

- een nieuwe visie op control. Op hoofdlijnen wordt die nog voor de zomer aan de raad voorgelegd en eind 2018 moet die zijn vastgesteld. Implementatie **zomer 2020**.
- De interne auditfunctie die minimaal moet voldoen aan COS610-2a (**zomer 2020**)
- Het geborgd zijn van de administratieve organisatie en interne beheersing van de kritische processen (**zomer 2020**). (Kritische processen bij de gemeente zijn o.a. het inkoopproces, subsidieproces, grondexploitaties, materiële vaste activa).
- Strategische herinrichting van het grondbedrijf (herontwerp en implementatie (eind 2018) en verankering (**zomer 2019**))
- Herontwerp van de basis financiële eenheid (**zomer 2018**).

In totaal gaat het om 30 acties die uitgevoerd gaan worden. Deze acties zijn afgeleid uit onder meer de rapportages van de accountant en een evaluatieonderzoek door BMC. Een aantal acties is al ingezet. Ook het uitvoeren van al deze acties zal weer de nodige inzet van intern en extern personeel vergen.

Dhr. Goldstein geeft aan dat hij blij is met deze aanpak en ook dat er streefdata aan zijn gekoppeld. Het gaat hierbij echt om de belangrijke processen. Als dit programma is uitgevoerd heeft Groningen een dusdanige inhaalslag gemaakt dat het ten opzichte van de andere grote gemeenten een voorsprong heeft.

Dhr. Koch geeft aan dat het voorstel voor het verbeterprogramma samen met de gemeenterekening aan de raad zal worden voorgelegd. Verantwoording naar de raad zal lopen via de reguliere P&C cyclus en medio 2020 zal de raad worden geïnformeerd over de resultaten van de evaluatie van het programma. Wethouder Schroor wijst erop

dat dit programma niet gratis is. Er worden en zijn al mensen voor ingehuurd bijvoorbeeld. Ook dat kostenplaatje gaat naar de raad toe.

De voorzitter bedankt dhr. Koch voor zijn presentatie, deze zal met het verslag worden meegestuurd.

Dhr. Van Der Meide vraagt zich af waarom de gemeente niet eerder zag aankomen dat er toch weer sprake van meerwerk is bij de controle van de jaarrekening.

Dhr. Goldstein geeft aan dat er sprake is van het overnemen van werk door de accountant, omdat de organisatie nog niet is waar het zou moeten zijn. Hij is zich zeer bewust van de situatie van vorig jaar. De inspanning die nu nog door de accountant geleverd moet worden is voor de hand liggend, dit is ook afgestemd met de organisatie. De accountant is alert geweest op het moment waarop dit speelde, er zijn goede afspraken over gemaakt die ook gehanteerd zijn door de accountant. Het zou ook wel heel bijzonder zijn geweest als na alle aandachtspunten van vorig jaar de controle dit jaar helemaal gladjes zou zijn verlopen. Maar de accountant ziet duidelijk dat het zelfcontrolerend vermogen van de gemeente groter is geworden. Dhr. Koch geeft aan dat er vorig jaar ook veel onzekerheden waren die dit jaar tot de nodige extra vragen hebben geleid bij de accountant. Wethouder Schroor geeft aan dat de extra inzet wordt herkend. Alle financiële mensen van de gemeente zijn erg druk, dan ontkom je niet aan extra inzet van de accountant. Er is er heel veel werk verzet de afgelopen periode.

Dhr. Van der Meide vraagt wat het beeld is voor de komende twee maanden.

Dhr. Goldstein geeft aan dat er nog een aantal losse eindjes zijn maar dat hij er vertrouwen in heeft dat de controle op tijd wordt afgerond. Verder is duidelijk dat de gemeente flinke stappen voorwaarts maakt met het verbeterplan, waardoor het op termijn mogelijk moet zijn om uiterlijk 1 mei een accountantsverklaring te kunnen afgeven. Hij heeft een dergelijk verbetertraject ook in Rotterdam uitgevoerd en daar is het ook gelukt.

Hiermee wordt de bespreking van de stand van zaken verbeterplan afgerond. Bij de rekening in juni ontvangt de raad het voorstel verbeterplan voor de komende twee jaar, inclusief een kostenraming.

3. Stand van zaken Duisenberg-methode

De werkgroep is inmiddels van start gegaan en bestaat uit de heren Luhoff, Sijbolts, Leemhuis en Lamers. De tekst van programma 1 van de gemeenterekening 2017 is inmiddels onder embargo ontvangen en daar gaat de werkgroep mee aan de slag. Het is de bedoeling om op 20 juni de resultaten te presenteren aan de raad. In het kader hiervan zullen ook enkele betrokken ambtenaren worden geïnterviewd

4. Vervolg sessie 14 maart over voortgangsrapportages

Het memo wordt besproken. Dhr. Leemhuis vraagt zich af of de opmerking over de lange doorlooptijd niet meer sloeg op de sleutelrapportages dan op de voortgangsrapportage. Mevr. Akkerman geeft aan dat dit zeker ook op de voortgangsrapportage slaat, als je bedenkt dat de peildatum voor de eerste VGR op 1 april ligt en bespreking pas eind juni/begin juli is. Ook bij de tweede VGR zit er een periode van maanden tussen peildatum en bespreking door de raad. Het audit committee kan instemmen met de verbetervoorstellen die voor de korte termijn en wat langere termijn worden gedaan. Volgend jaar zal ook gekeken moeten worden hoe de nieuwe raad wil omgaan met VGR's.

5. Memo over begrotingsbehandeling komend jaar

Er is dit jaar geen voorjaarsdebat en ook geen begrotingsbehandeling. De nieuwe raad zal in 2019 op enig moment een beleidsarme of door het nieuwe college aangepaste beleidsrijke begroting voorleggen, uiterlijk voor 1 april 2019. Daarvoor zullen de drie afzonderlijke begrotingen bij elkaar moeten worden gebracht. Er zal een harmonisatie moeten plaatsvinden, afstemming zal onder andere via de klankbordgroep verlopen. Dan gaat het om financiële uitgangspunten, zoals afschrijvingstermijnen en tarieven. Afsproken wordt dat de griffier een voorstel voor deze uitgangspunten te zijner tijd meeneemt naar de klankbordgroep.

6. Rondvraag

Mevr. Akkerman vraagt welk onderwerpen er behandeld werden in het audit committee toen er nog niet zoveel tijd besteed werd aan het verbeterplan. Het ging toen met name over het verbeteren van de P&C-cyclus, indicatoren, de schuldbalans van de gemeente enz. het staat AC-leden uiteraard vrij om onderwerpen voor bespreking aan te leveren. Wethouder Schroor wijst erop dat ook onderwerpen die in de VNG-commissie Financiën worden besproken hier in het AC aan de orde kunnen komen.

De voorzitter sluit de vergadering.

	Datum afspraak	Gemaakte afspraken	Status
1.	9 mei	Verbeterplan met financieel plaatje ontvangt de raad bij de gemeenterekening 2017	
2.	9 mei	Presentatie van uitkomsten methode Duisenberg op programma 1 van de gemeenterekening aan de raad is op 20 juni	
3.	9 mei	Griffier neemt memo over verbeteringen VGR's mee naar de klankbordgroep	

Volgende bijeenkomst: woensdag 27 juni 2018 om 9.30 uur.

Samenwerken aan betere financieel administratieve beheersing

Verbeterprogramma

Doel: Structureel goedkeurende verklaring

- 1. Repareer** de geconstateerde fouten, verminder de onzekerheden.
- 2. Audit:** voer meer en betere gegevens gerichte controles uit, zodat de accountant zich daarop kan baseren.
- 3. Stuur** beter op het proces jaarrekening.
- 4. Verbeteren & borgen:** vereenvoudig administratie, financiële techniek, procedures en processen, kwaliteit en organisatie.

Acties 1 t/m 3 - Aanpak

- Programmamanager, opdrachtgever
Gemeentesecretaris
- Verantwoordelijkheid bij directeuren
(kernteam)
- Kwaliteitsteam accountantscontrole
- Startnotitie PwC – gemeente
- Investeren bij directies

Acties 1 t/m 3 – Resultaten (1)

- Management Letter 2017 PwC:
 - Algemeen: er wordt keihard gewerkt en de juiste stappen worden gezet
 - Actie 1 (repareer): correcties beginbalans en herziening grexen gereed
 - Actie 2 (audit): doorontwikkeling interne auditfunctie ingezet

Acties 1 t/m 3 – Resultaten (2)

- Beeld PwC heden:
 - Algemeen: kwaliteit omhoog (inhoud en proces)
 - Actie 3 (stuur): proces/communicatie verloopt beduidend soepeler
 - Structurele verbetering organiseren
 - Vereenvoudigen loont

Actie 4 Verbeteren & Borgen

Wat:

- Van inhaalslag naar beter organiseren
- Eenvoudiger en kwalitatief hoogwaardiger

Waar:

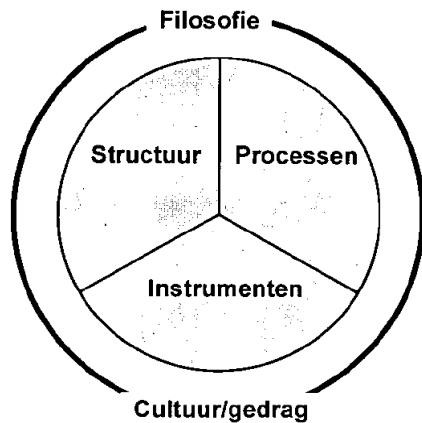
- Zowel primair proces als bij SSC (directie FIJ)

Wanneer:

- Zomer 2020 gereed, maar zal nooit meer stil staan

Actie 4 Verbeteren & Borgen - Aanpak

- Kernteam, voortzetting acties 1 t/m 3
- Stuurwiel (in matrixvorm)

Actie 4 Verbeteren & Borgen - Resultaten

- Herijking visie op control: visie op hoofdlijnen (voor de zomer 2018), vastgestelde visie (eind 2018) en implementatie (zomer 2020).
- Interne auditfunctie die minimaal voldoet aan niveau COS610-2a (zomer 2020).
- Administratieve Organisatie en Interne Beheersing (AO/IB) van onze kritische processen geborgd (zomer 2020).
- Strategische herinrichting Grondbedrijf: herontwerp en implementatie (eind 2018), verankering (zomer 2019).
- Herontwerp basis Financiële eenheid (zomer 2018).

Proces

- Presentatie AC 9 mei 2018
- Voorstel Verbeterprogramma tegelijkertijd in raad met jaarrekening 2017
- Verantwoording naar raad via reguliere P&C cyclus (follow-up adviezen accountant)
- Medio 2020 brief raad met evaluatie verbeterprogramma